

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ครั้งนี้ สรุปผลการศึกษาลำดับ
ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. วิธีการดำเนินงานวิจัย
5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผลการวิจัย
8. ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย รายด้าน และโดยรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัด
หนองคาย ตามขนาดโรงเรียน ทั้งรายด้าน และโดยรวม

สมมติฐานการวิจัย

ข้าราชการครูที่ปฏิบัติราชการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ
การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันทั้งรายด้านและโดยภาพรวม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย โดยมีประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2545 จำนวน 769 คน จาก 58 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มประชากรแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 40) ได้สุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 โรงเรียน 256 คน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน 111 คน โรงเรียนขนาดกลาง 24 โรงเรียน 101 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 16 โรงเรียน 44 คน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ส่งแบบได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 256 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ 256 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นได้จัดทำหมวดหมู่ของแบบสอบถามตามตัวแปร คือขนาดโรงเรียน แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows V. 9.5 ดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยภาพรวม และรายด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Least Significance Difference (LSD)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ของข้าราชการครูต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวม และรายด้าน วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ (Percentage)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดัดแปลงมาจากสนธยา หมู่ผล.(2544 : 180-187) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 1 รายการ ประกอบด้วย ขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ มีความเชื่อมั่น .98

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พอสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มากที่สุดคือ ข้าราชการครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 43.36 รองลงมาคือข้าราชการครูโรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 39.45 และน้อยที่สุดข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 17.19

2. สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม พบว่า

ข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ได้กำหนดองค์ประกอบ คือ ความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) ได้กำหนดเกณฑ์ความรู้ความสามารถหรือเจตคติต่อการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนา โดยภาพรวมด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีการประเมินผลสรุปผลการนิเทศภายในประจำปีของโรงเรียน มีการประเมินและสรุปผลการนิเทศภายในประจำปีของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ได้เลือกแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมที่คณะครูยอมรับร่วมกันว่าจะบรรลุความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) และได้้นำผลสรุปและข้อมูลในการนิเทศพิจารณากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการแสวงหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา พบว่า โดยภาพรวมด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการประเมินผลสรุปผลการนิเทศภายในประจำปีของโรงเรียนมีการประเมินและสรุปผลการนิเทศภายในประจำปีของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ได้เลือกแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมที่คณะครูยอมรับร่วมกันว่าจะบรรลุความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) และได้้นำผลสรุปและข้อมูลในการนิเทศพิจารณากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

2.4 ด้านการลงมือปฏิบัติ พบว่า โดยภาพรวมด้านการลงมือปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะ กรรมการรับผิดชอบงานนิเทศภายในอย่างชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) ได้กำหนดปฏิทินการดำเนินงานนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) และได้กำหนดแผนการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

2.5 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข พบว่า โดยภาพรวมด้าน

การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การนำผลการประเมินภายในมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้ความสำคัญการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) และผู้นิเทศภายในชี้แจงผลการประเมินให้ผู้รับการนิเทศทราบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) ผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศให้ผู้บังคับบัญชา ทราบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) และมีการประเมินผลและสรุปผลการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$)

3. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้าน พบว่า ด้านประเมินความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาไม่แตกต่างกัน ด้านวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการแสวงหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา ไม่แตกต่างกัน ด้านลงมือปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้ ในการอภิปรายผลผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการอภิปราย 7 ประเด็น ดังนี้

1. ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการรายงานค้นคว้าอิสระของ สมชาย เผือกตระกูลชัย (2543 : 77) ได้ทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องสภาพและ ความต้องการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าสภาพการปฏิบัติการนิเทศภายในตาม กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของซูลี ผลว่า (2540 : 97) ได้ทำการวิจัย เรื่องศึกษาการดำเนินการ

นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนของครูผู้สอนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการดำเนิน งานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนของครูผู้สอนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของคุณุตม์ แสนอาจ (2543 : 162) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า สภาพปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริงและคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ทั้ง 5 ขั้นตอนตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ลัดช่องว่างต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เป็นตัวเชื่อมประสิทธิภาพของการทำงาน ให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่มีคุณภาพ นอกจากนั้นการนิเทศภายในโรงเรียน ยังเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศภายในโรงเรียนได้กระตุ้น ยั่วยุ ทักทาย 3 ระบบ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ และสนับสนุนข้อมูล เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพ นักเรียนให้สูงขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้น การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรภายในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาการทำงาน ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นระบบอย่างต่อเนื่องทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา การลงมือปฏิบัติ การติดตามประเมินผลและปรับปรุง แก้ไขจะต้องร้อยรัดกันเป็นระบบจึงจะทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ถ้าขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งแล้วจะมีผลต่อคุณภาพด้านอื่น ๆ ด้วย อาจกล่าวได้ว่า การขาดกระบวนการนิเทศภายในที่ร้อยรัดเป็นระบบที่ต่อเนื่อง สม่่าเสมอเป็นเหตุให้สภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ผลการวิจัย พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของ คำสิงห์ เกษีสังข์ (2543 : 63) ได้ทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนแก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่าการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของคุณุตม์ แสนอาจ (2541 : 163) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพความเป็นจริง

และความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 ศึกษาศาสตร์จังหวัดนครพนม พบว่าการศึกษาศาสนาปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ตามทัศนะ
 ของผู้บริหารและครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ
 สมพล ธงศิลา (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการจัดการนิเทศการศึกษา
 ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า โรงเรียน
 สามารถปฏิบัติงานนิเทศภายในตามกระบวนการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนธยา หมู่ผล
 (2544 : 69) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการ
 นิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ
 การนิเทศภายในโรงเรียนไม่มีข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ทำให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ
 ปัญหาและความต้องการ ไม่เพียงพอ และไม่ต่อเนื่องไม่เป็นระบบ ไม่ได้นำมาใช้ให้ครอบคลุม
 กับความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนาผลการวิจัย

พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นในระดับมากไม่สอดคล้องกับผลการรายงานการศึกษา
 ค้นคว้าอิสระของ สมชาย เผือกตระกูลชัย (2543 : 60) ได้ทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 เรื่องสภาพความต้องการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการ
 ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การวิเคราะห์จุดเด่นจุด
 ด้อยเพื่อกำหนด จุดพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง สรุปว่า การใช้แผนเป็นเครื่องในการบริหาร
 งานของโรงเรียน ยังไม่ มีประสิทธิภาพ เพราะขาดการใช้แผนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา
 สอดคล้องกับการวิจัยของคำสิงห์ เกษีสังข์(2543 : 83) ได้ทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 เรื่องปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนแก สังกัดสำนักงานการประถม
 ศึกษาศาสตร์จังหวัดนครพนม พบว่า การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนา อยู่ในระดับ
 ปานกลางทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานนิเทศของผู้นิเทศ ใช้เทคนิค และทักษะบาง
 ประการที่ตรงกับความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ การวางแผนและกำหนดทางเลือก
 อาศัยข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน จึงมีผลต่อการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุด
 พัฒนา

4. **ด้านการแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาผลการวิจัย** พบว่า ข้าราชการครู มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสงค์ เทพศิริ (2531 : 75) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัญหา การนิเทศการสอนภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาในการปฏิบัติในขั้นการสร้างสื่อ และเครื่องมือการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุให้มีปัญหาในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจ และขาดความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการสร้างสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา

5. **ด้านการลงมือปฏิบัติ ผลการวิจัย** พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการลงมือปฏิบัติ ข้าราชการครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ชูลี ผลว่า (2540 : 97) ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะว่าผู้นิเทศส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจ และอาจขาดทักษะ ในการนิเทศภายในโรงเรียน การปฏิบัติการนิเทศภายในไม่ร้อยรัดในกระบวนการนิเทศภายในแต่ละกระบวนการ หรืออาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศบางส่วนไม่ผ่านการอบรมการนิเทศภายในที่หน่วยงานต้นสังกัด จัดให้ จึงดำเนินการในด้านการลงมือปฏิบัติดำเนินการในระดับ ปานกลาง

6. **ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข** ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของประสงค์ เทพศิริ (2531 : 75) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัญหาการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เพียงแต่ใช้ความรู้สึกหรือการสังเกตเท่านั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้มีหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ แต่อาจมีบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการประเมินผล ที่ถูกต้อง จึงทำให้กระบวนการด้านนี้มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง

7. **เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน** ขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

โดยรวมผลการวิจัยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับคุณุตม์ แสนอาจ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ วัชรินทร์ แสงศัพท์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษของผู้บริหารและครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับ สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา 6 ด้าน ของผู้บริหารนิเทศที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา หมูผล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน รายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนขนาดใดก็ตามกระบวนการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศเดียวกัน จึงทำให้ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย รายด้าน ปรากฏดังนี้

7.1 ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันไม่แตกต่างกันไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุณุตม์ แสนอาจ (2543 : 160) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพ

ความเป็นจริงและความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ระดับการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงของ การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของสุวรรณ ทัดเทียม (2138 : บทคัดย่อ) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษจังหวัดอ่างทอง พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก งานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูมีทัศนคติต่อระดับการ ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัย ที่พบครั้งนี้น่าจะมีสาเหตุมาจากการ ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงสภาพปัจจุบัน แล้วนำมาพิจารณากับข้อมูลที่เป็นสภาพความสำเร็จของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่บุคลากรใน โรงเรียนทุกคนต้องปฏิบัติงานร่วมกัน มีการร่วมคิด ร่วมทำ และสนับสนุน จึงทำให้ความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน

Rajabhat Mahasarakham University

7.2 ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนา ผลการวิจัย

ครั้งนี้ พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ คณุตม์ แสนอาจ (2543 : 172) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพความเป็นจริงและ ความคาดหวังของการ นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดที่จะพัฒนา เป็น การวิเคราะห์ผลหรือข้อมูลที่ได้จากการประเมินองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อสภาพความสำเร็จ ของการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดพัฒนา และกำหนดแนวทาง เลือกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ผลการวิจัยที่พบว่าความคิดเห็นข้าราชการ ครู แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากขนาดของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับการปริมาณงาน จำนวน บุคลากรในโรงเรียนที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความ คิดเห็นที่แตกต่างกัน

7.3 ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของสนธยา หมู่ผล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติงานการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ คุณุฒม์ แสนอาจ (2544 : 172) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ระดับการปฏิบัติตามความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการวางแผน และกำหนดทางเลือกไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นการพิจารณาเลือกยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยคำนึงถึงจุดที่จะพัฒนา สาเหตุของความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจจะเนื่องมาจากกิจกรรมหรือยุทธศาสตร์ ที่จะนำมาใช้เป็นแนวทาง เพื่อพัฒนาของโรงเรียนขนาดต่างๆ เป็นกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายๆ กัน ขนาดของโรงเรียนจึงไม่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียน

7.4 ด้านการลงมือปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของคุณุฒม์ แสนอาจ (2543 : 172) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า การปฏิบัติการณ์เทศของผู้บริหาร และครูผู้สอนมีระดับความคาดหวังไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากการลงมือปฏิบัติเป็นการนำเอายุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้น มาเรียงลำดับขั้นตอนการดำเนินงานซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการ การกำหนดสิ่งสนับสนุน ระยะเวลา การวางแผน และการจัดทำแผน จึงจะทำให้การลงมือปฏิบัติเกิดความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ การที่ความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยุทธศาสตร์ กิจกรรมของโรงเรียน มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป จึงทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน

7.5 ขั้นการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขผลการวิจัย พบว่า

ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการติดตามผล และปรับปรุงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ คุณุตม์ แสนอาจ (2543 :172) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ระดับการปฏิบัติตามความคาดหวังของการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการประเมินผลและรายงานผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขของการนิเทศภายในนั้น เป็นการรวบรวม ข้อมูลการดำเนินการนิเทศ ผลที่ได้ระหว่างดำเนินงาน และผลที่ได้เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นำไปเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของโรงเรียน หากพบว่าไม่เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง ก็ต้องมีการพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้เป็นไปตามสภาพที่คาดหวังไว้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล การนิเทศเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ตามแนวทางจนประสบผลสำเร็จ การที่ความคิดเห็นของ ข้าราชการใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันนั้น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุ มาจากขั้นตอน หรือกระบวนการนี้เป็นกระบวนการ ที่ทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการให้เป็นไป ตามขั้นตอนของการนิเทศภายใน จนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลางนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ควรหาแนวทางพัฒนาการนิเทศ ภายใน ให้อยู่ใน ระดับมากหรือมากที่สุด โดยการให้ความรู้ ฝึกอบรม จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ สำเร็จ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และนำบุคลากรไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการ ดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในจังหวัดและต่างจังหวัด

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ด้านที่มีค่าน้อย

ที่สุด คือ ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ฉะนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ และควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข การนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนา ผล การวิจัย ครั้งนี้ พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และด้านการลงมือปฏิบัติ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ที่ระดับ .05 ควรวิจัยเปรียบเทียบตัวแปรระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียน ขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง เพราะจะได้ผลการวิจัยที่ชัดเจน และได้แนวทางพัฒนาตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริง

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น ความ ต้องการ ความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบ การนิเทศภายในโรงเรียน